

Տարեկան գին 6 Աշխարհային
Հեղանակ 3 1/2
Մեկ ծանուցումը տալիս 2 դուրս է
Ստորագրողը ինքն է կանգնել եմ:
Ստորագրողը ինքն է կանգնել եմ:
Եւ Լեւոն կը պահէ:

Դուրս երթալիս իրաւունք ունի ճամբու
ծախքը տալու իրաւունք ունի:
Լ. քաղաքի վերաբերեալ ճամբու կամ որ
եւ ինչ գործիւն ինքնագործն ալիս
աւագիւն. եւ տալիս ճամբու ծախ
քը իրաւունք ունի:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

1864

Երկրաւոր եւ թեւեւ ժամանակ
եւ շրջանի նշանակող նոր տարւոյ սկիզբը
նաւորութեան առթիւ՝ պարտաւորութիւնն
մը անտես չենելու համար՝ արժանի կը հա-
մարինք քանի մը համառօտ խօսք ընել:

Միջազգայնութեան ու յաւանա-
կանութեան անողոքելի քայլը՝ ժամանակ
կը՝ նոր թուականի մը մեզ հասցնելով,
չենք կրնար մեր աղջին նկատմամբ անց-
եալին ունեցած ներգործութիւնը չընել:

Սակայն քաւ լիցի մեզ, որ այս առ-
թիւ մեր սիրելի աղջին զիւնն անխնայ
նաւորութեան տխուր քառսին մեջ անցածնե-
րը մի առ մի թուենք. չենք ուզեր քննա-
դատել անցեալ մը որ սուղ վճարեցինք.
բայց այս պարտաւորութիւն մեջ՝ ուր նոր տար-
ւոյ մը սկիզբը կ'աշխատենք, անխնայութե-
ն պարտք մը կը համարենք նախ մեր սի-
րելի աղջին ապագայ բարօրութիւններ
մաղելով, բարօրութիւններ որոնք գիտու-
թեան փրկուէտ լուսով և սիրոյ ու մի-
արանութեան աշխուհոյթեամբ միայն կր-
նան ձեռք բերուիլ:

Մեղեալ որպէս որ ոչնչութեան բա-
ժինը համարուի, չենք կրնար ուրանալ որ
1863 թուականը մեր ազգային ընկերա-
կան և փառքական կանոնաւոր յարաբե-
րութեանց հիմը հաստատուեց, միով բա-
նիւ՝ Սահմանադրութեան մը պարտաւոր-
ագոստաւառ ԵՊՏԻՒՆ ԵՊՏԻՒՆ
կայսեր հայրենիքում կանաւորութեան:

Միջոցառելի է թէ այս գրութիւնն որ-
պէս յաւանադրութեան մը առաջին
քայլն է մեր աղջին նկատմամբ. բայց այս
քայլին շահաւէտ վաճառք անենելու հա-
մար՝ աննախնայ զոհորդութիւններ և ան-
զրոգութիւն աղքատական կամք մը պէտք
է որ յարատեւ հսկեն մեր ընթացիկ վայր
և մեր լուսաւոր յաւանադրութեան հա-
մար:

Թիւնք օրն ուրուական մը չըլլալու հա-
մար՝ անհրաժեշտ հարկ է որ անտարբե-
րութեան թմրիւր մեզ չընդարձակուի:
անտարբերութեան կրնանք՝ որ անդադու-
թեան ամենեւնի մեղադարան է:

1863 տարին տուաւ մեզ բարեկար-
գութեան հիմնադրը, որ անցեալին խօ-
սուն գաղափարաւորութիւնն է արդարեւ,
բայց մեր կէտ եղեալ նպատակին՝ այն է
ազգային բարօրութեան ապագայի մը հա-
մար համար՝ յետադիմութեան հին թու-
նաւոր արմատները խել և յաւանադր-
մութիւնն իրաւունք պէտք է:

« Եւրոպայի կեդրոնի յաւանադր-
մութիւնը կատարելագործել է, բայց
Պիքթի միւլիս. քայլ մը առանց յա-
ւանադրութեան նշանակելը՝ կրաւորական հը-
նապատեմութեան գործ է. մութին մեջ
ողորմելի անորոշ տատանելի մեղմանկան
շարժում մ'է, մարդկային սեռին անար-
ժան շարժում մը: »

Ներկայ 1864 նոր տարւոյ մեջ՝ թէ
և աղբն իր անխնայութեան քառսինն է,
թաւ, թէ և արժանաւոր հոգեւոր գործի
մը և օրինաւորապէս կազմեալ Մարտի
Մարտի թիւն մը ունի որ օրհաս օրէ կը
կազմակերպի, ազգայնականութեան պարտք
մ'ունենք, որ է անհրաժեշտ ու ան-
տարբերութեան մահապառաք քաղաքա-
նալ մեր փայտն, որպէս զի մեր աղջկան
զգացումները չընդարձակուիլով՝ խղճե-
րանք իրաւունք չենք տալու հաստատուած
օրինակ համեմատ շարժելու մասին պա-
կատաւոր չգտնուիլ:

Մարտի անհամար պիտոյնք որ
քան զոր մեր վայր ծանրացած միջոցին,
ընդհանուրին բարոյական կատարելու-
թեանն ու ֆիզիքական բարօրութեանը
պարտաւորութեանը զգացումները՝ ծանր բեռ մը
չթուի մեզ, և ճանաչող ազգայնութե-
ան անժխտելի պարտաւոր համեմատ
աղջին իրական յաւանադրութեան բաւ
իւրաքանչիւր կարի օժանդակելու անխնայ-
թեամբ:

չըլլանք:

Եթէ ամեն օրինաւոր ազատութեանը
աղբն իր իրաւանց ապահով մնէ, ուրեմն
մեր փայտն ուղած իրաւանց համեմա-
տութեանն ալ՝ ամեն աղջկանը՝ ինչ կար-
գէ և անտարբերութեանը՝ մեր պարտա-
ւոր վայր ալ պէտք է խորհնք. և ոչ միայն
խորհնք, այլ և կատարելու փոքր ունե-
նանք:

Իրաւունք և պարտք. ահա՛ ամեն
ճանաչող հայտ ազգայնութեան սե-
փական գործն ըլլալը սկզբունքները:
Այս երկու սկզբանց աշխուհոյթեան ազ-
գայնականութեան անխնայ ուղեցոյցն
է. « Երբ մեզ ալ մեզ առաջնորդ բուն-
ըմբ. անտարակար ըլլանք անոր փրկուէտ
աղբները քիչ ժամանակէն փայտելու. և
այս է նոր տարւոյս առթիւ մեր սիրելի
աղջին համար բրած միակ բարեմաղթու-
թիւնն: »

Ե. Օ. Գ.

Երբ որ մանրաբոյ թերթին մեջ
տարին մը ի վեր հրատարակուած Պէք-
ֆերի Ներքին վեպն անցեալ շաբթու
աւարտեցաւ:

Բազմաթիւ ընթերցանք ազգայնոց
ինքնանօր յաւանադրութեան սկիզբէն
ձեռք բերելը հրատարակել Պարտեզ
Հաստատութեան անուն հաշակաւոր
զիրքը, որուն մեջ Պարտեզ հաւատարմ-
նութեան մարգարանն անտանկերուն յա-
նուն Բրիտանական Ս. Հաստաւոր
գործ գրած, Հաստաւորագրէ և մարդ-
կան գրէ՝ երեւոյթութիւններն ու ոչնչու-
րը նկարագրուած են՝ այնպիսի վիճակին
կենդանի և ազգու սնով մը՝ որ ընթերցո-
ղոյ սիրտը կը յուզէ. և անշուշտ ենք որ
միջին դարու մեղմանկութեան բունու-
թեան և բարոյական ազգայնութեան

քառսիննի նկարագրող իրաւ հետաքրքրա-
կան և շահաւէտ ընթերցանած մը կրն-
նայէ աղջին բանասիրաց:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 2 ՅՈՒՆԻՍԿԱՐ

ՊՐՈՍՏԱՐԻՆ ԼԵՈՒՍԿԱՐԱՆ

Լ. ՌԵՐԵՐԸ

Փարիզ 11 յունիս.

Յամանկան Բոնաօրիակ՝ 47/16 47/8

Փոխառութիւն 1863/1 558 75

Յամանկան Պանքա՝ 700:

Եւրոպա 14 յունիս.

Յամանկան Բոնաօրիակ՝ 46/8 47/8

Փոխառութիւն 1863/1 69/4 70/4

Փոխառութիւն 1862/1 67/4 67/4:

Փարիզ 12 յունիս.

Յամանկան Բոնաօրիակ՝ 47/4

Փոխառութիւն 1863/1 558 75

Յամանկան Պանքա՝ 693:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԼԵՈՒՍԿԱՐ Լ. ՌԵՐԸ

Փարիզ 8 յունիս.

« Պայտեր կենացը դեմ գաւաղու-
թիւն մը յայտնուեցաւ. հինգ հոգի բրա-
նուեցան որոյ երկուքը խաղաղի և մէկը
Պէքֆերի է: »

Պէքֆեր 10 յունիս.

« Մանրեկոյ զոյքերն աշխարհային
մատակարարութեան առի գրուիլը բոլոր
երկրին մեծ գոհունակութիւն պատճա-
ռեց: »

« Քաղաքագետական Ժողովն իր իշ-
գականութիւնն յայտնեց Նիւանին, որուն
տուած պատասխանը եւ անգաղին ծախա-
հարու լեւոյն ընդունուեցաւ: »

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՌԵՍՊԱՆՍԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՏՐԱՄԱՐԺՈՒԹԻՒՆՔ

(Ծարուհալութիւն)

Բնական գիտութեան անցեալն ու ա-
պագայն. — Ազատութեան օժանդակ քաղա-
քակրթութեան. — Ռատոմիական ընկերու-
թեանց նպատակը. — Ազգային մեծ պարտք
մը. — Բրիտանական ընկերութիւն վաճառ յա-
ւանադրութեան գիտութեանց. — Ջերմու-
թեան զօրութիւնը. — Երկրաշէն նաւեր. —
Ռակոյն վրայ անտեսական տեսութիւն մը. —
Մարդու տարբեր ցեղերն ու անտանկան
հնութիւնը. — Ժամանակ. — Օղակալարու-
թիւն:

Ռակոյն աղջեցութիւնը ինչպէս որ
բազմաթիւ Ժողովուրդ տարաւ Մեքսի-
կա, նորայեւ ալ հիմա կը տանի Մատ-
րալա, և Ռիկանիոյ ուրիշ արդաւանդ
կողմերը, ուրեւեղ եղած անգղիական գաղ-
թականներն ամեն օր ծաղկելու վայր են:

* Տես թիւ 620:

միջոցաւ բնութեան ձիրքերովը ճոխացած
այն գեղեցիկ երկրներուն վայրենի բնա-
կիւնները հաղաթաւոր տարիներէ հետե-
ւեւ իրենց կեանքը: Այս կէտին վայրը
նախնաւոր մեծ խնդիր մը կը ծագի զոր
մէջ ալ չենք կրնար զանց առնել. արդեօք
այն անտանկարայ բարոյականութեան քաղա-
քակրթութեան մարդոց համաձայնութեան
թիւն է, Միջամտութիւնը մեծ տար-
բերութիւն կը գտնայ սոցիալի և թիւա-
մարդ մարդոց մէջ, որով այս յետմանե-
րուն կազմուածն աւելի կազմակերպուի կը
մտնուի, և նոյն իսկ առաջնութեան մէջ
ալ ցեղեր կան որք միւսերն յատկութիւն
նշուի չունին, և գիտնականներուն մէկը
հայտնեց և հետմեջէն անխնայ ա-
նոց ստորին ցեղերու հետ ըրած խնամու-
թեանցը կոտոր: Քանի որ աղջ աղջի
հետ խառնուած չէ, մարդոց զանազան
ցեղերուն տարբերութիւնը դեպ ի ան-
տանկան հնութեան մը յոռա՛յն կեցողոյ,
և գործիքային շինարարութեան, հնգիւնիւն,
Մարդաբան և ուրիշ գիտնական ցեղերու
մէջ այսօրուան օրս թէ՛ ֆիզիքական և

թէ՛ բարոյական նկատմամբ մեծ տարբե-
րութիւններ կան, ասոր հակառակ 4000
տարուան մութիւն մը գտնին ալ արդի
գիտնականներն գտնին յարեւմտեանն է, որով
յայտնի կընայ թէ մարդիկ միւսերն ար-
մատ չեն ալ տարբեր պայմաններէ, և
անոց ներքին վիճակը գտնի մեր կարծա-
ծէն հաղաթաւոր տարիներով աւելի հին
ըլլալու է, ինչ միջոցի բարձրագոյն ցեղե-
րը կըլլած են արդի քաղաքակրթութեան
համեմալ, և ստորեւ իրենց ընկի կամ նախ-
նական վիճակին մէջ մնացած են: Այս
պայ դրութեան դեմ կըլլայ Պ. Տարմինի
Բազմաթիւ փառապաշտութիւնը որ կեն-
թաղէ թէ մարդիկ միւսերն ալ տանաւա-
ղայացած են ընդհանրապէս, այլ պարա-
զայները հանգիւղելով բնութիւնը ոմանց
աւելի ձիրքեր չուրհած է, որոնք ծառան
զանկան իրաւունք կատարելագործուած և
բարձրացած են: Բայց այս ամեն նեխադ-
րութեանն ասիալ ստոր է, որ մարդս
փայտեց ժամանակները հաղաթաւոր տա-
րիներ փայտենի վիճակ մ'ունենցեր է, և ո-
րուն վայր անգղիութիւն հասած չէ պատ-
մական շրջանէն շատ առաջ ըլլալով:

Եւրոպայի օգտակար ինքնոյ մը գալով,
ի՞նչ են այն ժամանակու բռնած հիւան-
դութիւնները, որք երբեք մարդոց առ-
բողջ ցեղեր կը տանին: Հարգաւորաւոր
կարծիքն որ արդի երեւելի բժիշկներէն
ու բնագիտնականն ալ ոմանք ընդունած
են, այն էր թէ միջնորդային մէջ եղած
թուեաւոր խնդրում մը արեւան զանգուա-
ծին մէջ մտնելով, սաստիկ տաքութիւն
պատճառող փոփոխութիւններ յառաջ
կը բերէ, որով մարդիկ մահուան ենթա-
կալ կըլլայ: Այս գարահարելի պատուհա-
սին բուժութիւնը մեղմութեան համար
փառութեան և խնդրումէ պահանջող քա-
նի մը զոյգութիւններ կրնան օգտակար
կերպիւր գործածուիլ, ինչպէս է սոսայի
ժամաւորութեան (սիւլֆատ օր սոսայ), և
ուրիշ աղբուր տեսակներ, որոնք առանց
հիւանդին վնասելու ախտին ուղղակի աղ-
ջեցութեանը դեմ կը գնեն: Փորձով
տեսնուած է որ զոտիկը ջերմի և մարմնի
հիւանդութեան շատ օգտակար է, և Պ.
Բարիս բժիշկը կը հաստատէ որ Քօրնիակ
մէջ տիրող ջերմը, քանի մը գոյժարանե-
րէ ելած զառիկի ծուխին զօրութեամբ:

